

ΜΙΚΡΑΣΙΑ

Όταν ξεκίνησα το μικρό αφιέρωμα σε βιβλία που αναφέρονται στην Μικρασιατική εκστρατεία και καταστροφή, είχα σχεδιάσει να παρουσιάσω πέντε βιβλία. Πριν λίγες μέρες όμως (22/9), κυκλοφόρησε το βιβλίο που παρουσιάζω σήμερα και αποφάσισα να το συμπεριλάβω κι αυτό, παρά τον λίγο χρόνο που είχα για να προλάβω να το διαβάσω.

Ο Θ. Παπαθεοδώρου, μέσα από την αφήγηση της ιστορίας της Άννας Παπάζογλου από τη Φώκαια, αναφέρεται στα πρώτα χρόνια της επικράτησης των Νεότουρκων στην Οθωμανική αυτοκρατορία και στις διώξεις του 1914 στη Μικρά Ασία. Φτάνει ακόμα μέχρι τις μέρες που εμπειροπόλεμοι και γενναίοι αξιωματικοί, οδηγούσαν τις μονάδες του Ελληνικού Στρατού στις οποίες ηγούνταν και οι οποίες είχαν αποβιβαστεί στη Σμύρνη εκτελώντας τη συμμαχική εντολή, σε νίκες κατά των ατάκτων αλλά και των μισοδιαλυμένων μονάδων του τουρκικού στρατού, που αποτραβηγμένες στα βάθη της Ανατολίας, προσπαθούσαν να ανασυνταχτούν.

Το Κομιτάτο «Ένωση και Πρόοδος» των Νεότουρκων, δρούσε κρυφά στις τάξεις του τουρκικού στρατού για αρκετά χρόνια, πριν εκδηλωθεί στη Θεσσαλονίκη το 1908. Αποτελείτο από Τούρκους αξιωματικούς που έβλεπαν την αυτοκρατορία να καταρρέει και αποφάσισαν να αντιδράσουν. Το Κομιτάτο **«...ξεκίνησε σαν μεταρρυθμιστική δύναμη, υποσχόμενη ειρήνη, ισότητα και δικαιοσύνη, αλλά σύντομα υιοθέτησε το δόγμα του Παντουρκισμού και την πάση θυσία εκκαθάριση του κράτους από τους ξένους πληθυσμούς υπό την καθοδήγηση των Γερμανών»**. Έτσι ξεκίνησαν διώξεις κατά των χριστιανικών πληθυσμών, Ελλήνων και Αρμενίων. Εξόπλισαν κρυφά ομάδες ληστών οι οποίες σε συνεργασία με τον φανατισμένο από τους θρησκευτικούς ηγέτες όχλο, έκαναν επιθέσεις σε χωριά και πόλεις όπου επικρατούσε το ελληνικό στοιχείο.

Μία από τις πόλεις που μπήκε στο στόχαστρο, ήταν η Φώκαια. Στις 11 Ιουνίου του 1914, φανατισμένος όχλος από τα γύρω χωριά, επέπεσε στην πόλη. Όταν η επιδρομή τελείωσε (κράτησε μέχρι τις 18 Ιουνίου), η Φώκαια είχε καταστραφεί ολοσχερώς. **«Η Φώκαια, η πόλη μας, κατοικημένη χιλιάδες χρόνια καταπώς μαθαίναμε πρώτα πρώτα στα σχολεία μας, ξακουσμένη από την αρχαιότητα σ' ολόκληρη τη Μεσόγειο για τα κάλλη και τα επιτεύγματά της, αυτή η πόλη δεν υπήρχε πια. Μήτε και πολλοί από τους ανθρώπους της που γεννήθηκαν χριστιανοί και είχαν λαλιά ελληνική. Άλλοι εξανδραποδισμένοι, άλλοι ξεριζωμένοι, άλλοι αφανισμένοι, άλλοι μακελεμένοι»**. Από τους 9.000 κατοίκους, διασώθηκαν 5 με 6 χιλιάδες. Μια από αυτούς ήταν και η νεαρή Άννα Παπάζογλου με τη μικρότερη αδερφή της, τη Φρόσω. Τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειάς τους, έπεσαν θύματα της δολοφονικής μανίας των Τούρκων. Μετά τη διάσωσή τους όμως, ξεκινά μια νέα περιπέτεια για τις δύο αδερφές...

Με το γνωστό πάθος που τον διακατέχει για κάθε θέμα με το οποίο καταπιάνεται, αλλά και τον ξεχωριστό τρόπο γραφής, εμπλουτίζοντας το κείμενό του με πολλά πραγματολογικά στοιχεία που όμως είναι με ωραίο τρόπο ενταγμένα στη ροή του μύθου και δεν κουράζουν, ο συγγραφέας καταφέρνει να μεταφέρει τον αναγνώστη στις εποχές και στους τόπους στους οποίους εκτυλίσσονται οι ιστορίες του. Περιγράφει με μοναδικό τρόπο τα τοπία, τις πόλεις, τα κτίρια, τους ήχους, τις μυρωδιές ενός άλλου τόπου, μιας άλλης εποχής. Αλλά και τους ανθρώπους. Με τα πάθη, τις αδυναμίες, τις «μεγάλες» στιγμές τους όταν σπρωγμένοι είτε από εσωτερική ανάγκη είτε από τις καταστάσεις, ξεπερνούν τα όρια και κάνουν πράγματα που ποτέ δεν φανταζόταν ότι είναι ικανοί να κάνουν. Ο Θεόδωρος Παπαθεοδώρου, για μια ακόμη φορά, γράφει ένα εξαιρετικό βιβλίο, στα πολλά θετικά του οποίου, πρέπει να προσθέσουμε και την γλώσσα, που μας μεταφέρει την αίσθηση της μικρασιατικής ντοπιολαλιάς.